

Andere denkwijze verbindt ecologie met architectuur

Ecofield is de titel van het afstudeerwerk van Joyce Verstijnen aan de Academie voor Architectuur en Stedenbouw Tilburg. In het ABC Architectuurcentrum is haar werk momenteel te zien.

Ze liet haar studie los op het gebied van Haarlem tot aan de zee, met onder meer het stadscentrum, de duinen en de Noordzee. Verstijnen ontwierp fictieve wandelroutes waarlangs acht verblijven zijn ontworpen waar mensen, planten en dieren beschutting vinden. Elk verblijf heeft geschikte broed-, voedsel- en verblijfscondities voor de belangrijke diersoorten. Tegelijkertijd bieden de ontworpen verblijven een rustplaats voor de wandelaar.

Continue strijd

„Er is een continue strijd tussen uitbreiding van steden ten opzichte van het behoud van natuur. We zijn heel erg gewend om in die tweedeling te denken. Mijn afstudeerproject is een zoektocht naar hoe architectuur tegelijkertijd ook natuur kan zijn. Hoe kan het een bijdrage leveren aan plant- en diersoorten? Zoals bossen en duinen is ook de stedelijke omgeving een gebied waar dieren en planten zich kunnen vestigen. Het heeft alleen andere ecologische condities.”

Architecten zijn gewend om voor de mens te ontwerpen. Voor haar afstudeerwerk nam ze echter specifieke diersoorten als uitgangspunt:

de huismus, de wilde eend, de dwergvleermuis, de rode eekhoorn, de duinparelmoervlinder, het duinkonijn en de mossel.

De wandelroute doorkruist acht landschapstypologieën, met in ieder landschapstype een specifieke diersoort waarvoor ze een verblijfsplek ontwierp.

Sleutelsoorten

„Die specifieke diersoorten zijn sleutelsoorten – een term uit de biologie – en vervullen een cruciale rol binnen de samenhang van ecosystemen. Zodra de condities voor deze diersoorten goed zijn, ontstaan ook geschikte condities voor vele andere diersoorten. De condities die de sleutelsoorten nodig hebben om als populatie te stabiliseren, groeien en te verspreiden heb ik vertaald naar een ontwerp van een verblijfsplek. Tevens hebben de acht verblijfsplekken onderling ook weer belangrijke ecologische verbindingen. En die plekken zijn uiteraard ook belangrijk voor de mens. Alles hangt met elkaar samen.”

Ze keek voor haar afstudeerproject naar wat voor ecologische condities gebouwen moeten hebben. „Ontwerp ik een gebouw ten opzichte van de straat, of hou ik rekening met de zon en de windrichting. Waar ontstaat schaduw, kunnen daar bepaalde planten groeien zodat bijvoorbeeld daar de vlinder zijn eitjes kan afzetten, wat zijn de hoogteverschillen... met die ecologische aspecten heb ik rekening gehouden bij de gebouwen.”

Het resulteerde uiteindelijk in het ontwerp voor onder meer een theetuin, een duinbibliotheek en een getijdenkapel.

Als voorbeeld legt ze uit wat ze specifiek in gedachten heeft voor de bibliotheek in het duinlandschap. De specifieke diersoort die ze daarbij in gedachten had was de duinparelmoervlinder, een zeldzame vlinder die vooral voorkomt in de duinen van Noord-Holland en op de Waddeneilanden. Vlinders zijn belangrijk voor de bestuiving van planten.

Verzonken patio's

„Ik heb een bibliotheek in het duingebied ontworpen die bestaat uit vijf verzonken patio's. Ze zijn zo gedraaid dat de wind tussen de gebouwen doorgaat. Daardoor ontstaat er een soort trechtereffect waardoor het zand blijft stuiven. Dat is een conditie die het duinvlootje nodig heeft om te groeien en dat is weer het plantje waar de duinparelmoervlinder zijn eitjes op afzet. Een duinparelmoervlinder is een koudbloedig dier die niet kan vliegen als zijn lichaamstemperatuur onder de 20 graden komt, dus heb ik voor stenen wanden gekozen die in de zon opwarmen en waarop de vlinder uit de wind kan opwarmen om verder te vliegen. In de andere wand zitten holtes waar de vlinder kan schuilen als het regent, want dat overleeft hij niet. De windluwe en vochtige patio's voorzien de vlinder van bloemdragende planten voor nectar. Allemaal dingen waar ik rekening mee heb gehouden.”

Haar studie omvatte uiteindelijk drie pijlers: wat heeft een dier nodig, wat is het landschap waarmee je kunt werken zonder het helemaal kaal te maken voor bouwprojecten en wat is het programma voor de mens en hoe kun je dat integreren. „Het hele project gaat over een andere manier van denken”, vat ze het in een zin samen.

Naast de maquette - een handgetekende tekening van maar liefst zes meter - met het gebied tussen het centrum en de zee, ligt in de tentoonstellingsruimte haar logboek met al haar gedachten en schetsen over het project uit het jaar dat ze ermee bezig was. Het ABC toont het afstudeer-

Architect **Joyce Verstijnen** probeert in haar werk architectuur en natuur met elkaar te verbinden

De zoektocht van Joyce Verstijnen: hoe kan architectuur tegelijkertijd ook natuur zijn?

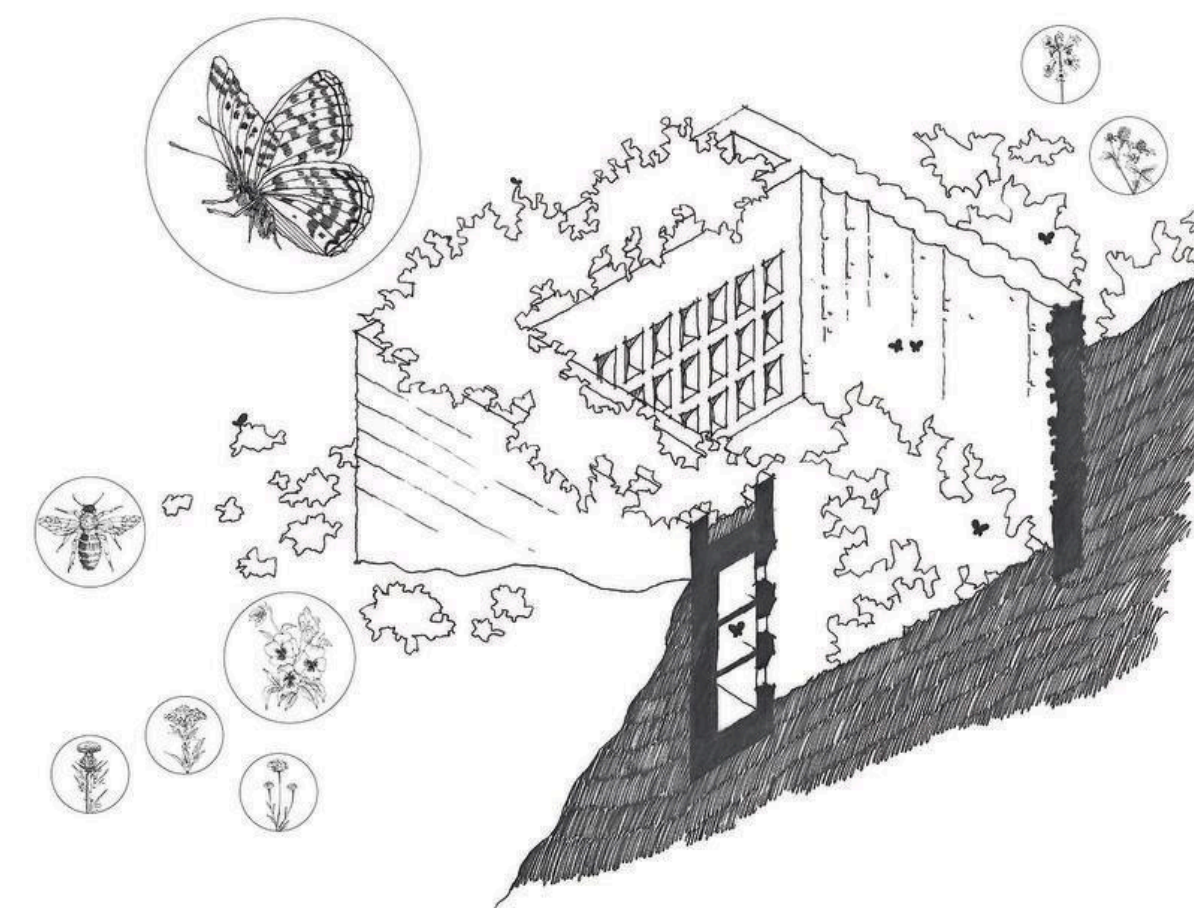
FOTO UNITED PHOTOS/PAUL VREEKER

Joyce Verstijnen bij de maquette van zes meter lengte: „Alles hangt met elkaar samen.”

werk om meerdere redenen. In de eerste plaats vanwege de presentatie van het werk en wijze van uitwerken van het thema. Daarnaast kan de studie inspirerend zijn om op een andere wijze naar de leefomgeving te kijken en deze te ontwerpen. In dat kader sluit de studie aan bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie, waar de gemeente Haarlem mee bezig is.

Leontien van Engelen

'Ecofield - over de ruimte tussen Haarlem en de zee' is te zien het ABC Architectuurcentrum aan het Groot Heiligland t/m 15 oktober.

Duinbibliotheek.

JOYCE VERSTIJNEN

Getijdenkapel.

JOYCE VERSTIJNEN

Diagram duinbibliotheek.

JOYCE VERSTIJNEN